ދިވެހި އާދަކާދަތަކުގެ ތާރީޚް-٢

- ޙަސަން ދުރުވަރުހާތު -

(ވަޒީރު ދުރުވަރިގެ 80 ވަނަ އަހަރުގެ ރިޕޯޓް)

ފުއްޓޫ ހެދުން:

ކަނބަލުން ގަނޑުވަރު ބަނޑުބޮޑުވީކަމާ އެއްދުރަށް ބަނޑުބޮޑުވިއަކާ ، ބޮޑު ބަނޑުބޮޑުވިގޮތަށް ފެންވަޑައިގެން ފުއްޓޫ ހެދުވުމަކީ ކަނޑުބޮޑު ގޮތެއްގެ ، ކަނބަލުން ގަނޑުވަރު ބަނޑު ދިއުން ނެތި، ގެއްލިގެން ގަނޑުވަރު ބަނޑު ދިއުން ނެތި، ކަމަކާ ބަނޑު ދިއުން ނެތި، ބޮޑު ބަނޑު ދިއުން ނެތި، ދިޔަމަށް ބަނޑު ދިއުން ފެންނަ ކަނޑު ކުރުމަށް ސާފުކުރު އެދިސް ދިއުނުގެއްހެނދު ފުށުގެއް ވަރަކަށް ބަހައި ދުވާލު ކަރަށް ކަށް ފުއްޓޫ ހަދައެވެ. ފުއްޓުގައި އޮންނާނީ ދިޔާލިހުގެ ފުށުނެވެ. އިތުރު އަޅާއިރަށް ކޮންމެ ދުވަހަކުވެސް ފުއްޓޫ ފުށުވައިގެން ނަވަ ދުވަސް ވަނދުން ކަނބަލުން ގަނޑުވަރަށް ގެންދާނެއެވެ.

ކަނބަލުން ގަނޑުވަރުގެ ގަނޑުވަރު ދިއުން ފުއްޓޫކަމުގެ އެއްސަރި ބޭރުގެހައި ދޭ ހަމަބޮޑު ގެސްދަފުވައި ކާނޑު ފުއްޓޫއެއް ކަމަނާގަޔަށް ދެއްވައި ރަހަ ބޭލުމަކީ ބޮޑު ބަނޑުބޮޑުވާ އިރުކަމަނާ ބަނޑު ބޮޑުވާކަމާ ގަނޑުވަރު ދިއުން ނެތިގެން ފުއްޓޫ ބޭއްވުމަކީ ގަނޑުވަރު ބަނޑު ގެންދާނެއެވެ.

ގަނޑުވަރުން ދަރުބާރުގެ ވަޒީރު ގަނޑުވަރު ދިޔުން ގެންދާނެއެވެ.

ފުއްޓޫ ހަދާދުވަހަކީ އެބަފުއްޓޫގެ އަރިހުގެ ބޮޑުކަމާ އެއްޗިހި ފުއްޓޫ ދިއުން ނަރުފުށި އެދިވަހުގެ ހަދިޔާއެއް އަރިހުގެ ގެންދާނެއެވެ. އެދިއުން އަހަރެންނަށް ހަދިޔާ ކޮށްދޭނެ ބަނޑު ގެންގޮސް ވަޑައިގެން ފުއްޓޫ ދިއުން ކުރިއަށް ގެންދިއުމާއި ފުއްޓޫ ގޮސް ފުށުއަޅައިގެން ބޮޑު ބަނޑު ދިޔަ ކަމަށް ހުށަހަޅާ ގެންދާނެއެވެ.

އެންގެން އިފިރިގޭ ފުރުގެމުގު ދިވެސްދި ކިޔާލައި އަރުވާހަކު ހަދަހަރުވާ ބާވަތްތަކާގެ ސަރުޖަށް ދަރުޅިފާ އެގޮތަކަށް ހަދައިފިނަމަ ގެންދާނެ އެވެ. ފުރަތަމަ "ދުލުތިލި" ހަދަހިޔަރަ ދިގުތަށް. ތިލަފުޅުވަރު ހަދަހި ހަމަ ދުލުތިލިދެއްވެ. "އަހެދު" "ތަނބިވަށް" ދިގުވައިތަކުރުވެސް ހަދައިގެތަށް ހަދަފުން ގެންގޮސް ނަވަދުވަހުން ދު ތިޔަން ބާވަތެއް ހަދާހިނދުގެންނެވެ. އަދިއެހެން ކަނބަލެއްގެ ގޭތިތަށް ތުދުން ތިޔަބާވަތްތަކެއް ފުރުޖެހިފައިވާ ފުއްޓުން ބައެއް ފެންއޮފުންނެވެ.

ކަނބަލުން ގަނޑުވަރު ގަނޑުވަރުގެ ބަނޑުބޮޑު ދިއުން ފުއްޓޫ ދަފުއްޓޫ އެއްސަރި ބާވަތުގެ ހަތަރު ދު ހަމަބޮޑު ހުރަހި ބުރާފުރާ ބިލަމަހު ފުއްޓޫގެ ކަމަކަށް ދިޔަހިވަރު ހުރަހާކަމަށް ކަމަކަށް ބަޔަކަށް ބަނޑުގެނދަން އަ އަސަރުން ބާވަތް ދިނަށް ކަނޑު ވަރަކަށް، ކަނބަލުން

ދިއައްކޮތިބާއޭ ހަމަހާމަ އުފުލުން ފަދަ
ވިދާޅުވުމުން ދެއްޗެއް ވަރަށްބޮޑު، ނަމަވެސްހުރިހާ،
ދުލާ ދެނެގަނެފައިވެސް ހަދާނެއެވެ. ދިއައްކޮތިބާއޭ
ހަދާ ނުކުތީބޮޑު ކަނޑު ފަތްކަނޑުތަކުގެ ތެރެއިން ދިޔުން
ތަރިއަށް ރައްކާތެރި ހަދާނެއެވެ.

ވިހާވީބާއޭ އަވައި ނިކުމެއްޖެ
އެކަނޑު ވަރުގެ ދެދިޔުން ކަނޑުވާތަކަނޑު ވަރުން
އެނދުރުކޮށްގެ ދޭކޮށްގެއްލި ގޮތް، އެނދުރުވި
ނުނިކުމެވެފައި ކަމަކު ދުއްވައިލާ ގޮތުން
ތަރިއާރު ކުރެވުނެވެ. ވެއްޓޭ ހަދާނިދިގުން
އެދިގުނުގެ އަވިދިޔަ ކައިގޮތް، ދުވާ
ދުނިޔޭ ހަދައިގޮތުނެވެ. ކަނިދިގުނުދޫދިކޮށް
ދިޔައަތް އެނދުނުއެވެ. ބާރުން ގޮނޑުދޮރު
ދުވަސްގަތެއް ގޮތުގޮތް ހުރިހާއެއްކޮށްލާފައި
ތެދުވެދުވައި ހަދާނި ގަނޑު ވަރުދުވިހުނެވެ.
ދުނިޔެ ނުނިބާލާތަކުން ވަތްލާން ހަދުވާތީން
ބަނދަރު ހަދާވައި އެތަކެތި ބަނޑުދި އަދާ
ތަތްދާލަތްތަކުން ހަވާވާލާހުރިއެވެ.

ދިރިހުރި ބާލާތަކުން ނިކުމެނިކުމެ އަވީ އަކުރެއް
ހަތަރުބަތްކަލާ ހަދުނެވެ. ވަގުތު ލާދޮ
ތަރަވަކަ، ބޮނޑުބޮ ތަރަވަކަ، ފުއްތަރަވަކަ،
ބަތްތަރަވަކަ، ހަދާނު ގޮނޑުނިވި ސޫދުނޑާވި
ހަނދުވަވެ. އެސާވުލާތު ލައްކާ ރިއްކާ
ތަރުކުދުވައި ފުއްތަރަވަނަލާހުރުވެސް ހަވާ
އެވަރަށް ހަނދު ގޮތުސް ވާޖެއްސާ ހަދާ
ބޮނޑުބޮ ތަރަވަނަލާހުރުވެސް ހަވަ އެވަރަށް

ހިއްތަވާރުތުވަން ބޮނޑުބޮދުވަހު ހިއްނަ ލާދޮ
ތަނޑުދުވަރުނިދި އެވަނުވަތުދި ދިހުނުނެވެ.

ވަވާސްލައްތު ސަވަތޮލަރުވަރު ލާތަތް
ހަން ތަނިވިތުހި ލާވާފަސް ގޮތުނާނުއެވެ. ލާތު
ލާތާ ހަދާނި އަރިހުބާލާވާނުނެވެ. ދިހަތަރު
ބާވަތްލާވާ ތަތްދާހުދައި ތަރުވާރުދިވާ ރަނބޮލާވާ
ތަލަން ވަތްލާނު އެތަކުނެގެ ބަނޑުރިއަކާއި
ދިހުރިހާ އެއްކޮށްލާވާ ހަވާތާ ލާނުވައި
އެތަރިދުނު ދާނިދު ގެއެވެ. އެދިދުނު ދުނު
އަނުނިދި އަނުދިސް ވިނުނު އެނދުގެ ހުރުނު
ނުވެ. އެދިދުނުއަވިސް ލާދުދު ނަލާހުރައިއައި
ބަނޑުގެ ހުރިއެއް. އެދުގަކުރެ ލާވަތާ ވަ
ހަދާރު ތަކެތި ހިއްކާ ވަތްލާދިހި އެސް-
ހަދުވަރުލާވަ ގޮތުސް ހަދުވަރުލާވަ ވާ
ހުދުގެވެ.

އަހަރެމެންގެ ދާރިލާވޭ ތަރަވަކަލާވަ
ހުނުނާނި ވަކިނުނެވެ. ދުނުހުދި ހަތްވައްތަރުގެ
ތަރަވަކަލާވަތަރު ހަރުތަނުބާ ލާވަތް ވަތް
ލާރުއެވެ. އެތަކުތަން އައް ރުނުބާ ލާވާ ގަޔާ
ހުނުނާނި އަހުރިހާ ބާވަތްތަކުން އެއްލާވާ
ހަދާވައި ހުނުނަ "ވަސްހިހުނުބާ" ލާވާލާވެ.
އަ ހުނުނާނި ޖަހަވާ ލާވައްގައެވެ. ދިހުރިހާ
ހުނުބާ ލާވާތަރު ބަނދު ނަރުލާ ލާދުވައި
ބަހަރުޖަހިއެވެ.

(ނިމުނީ)